

A FORTE GYÁR HAGYOMÁNYA

Az 1880-as években alapított Kodak Ltd.-nek Londonban és az Egyesült Államokban voltak gyárai. A cégtulajdonos, George Eastman, a kelet-európai fotópapír igények kielégítése céljából terjeszkedni kívánt és 1912-ben felvásárolta a Wrattan and Wainright Ltd.-t, amelynek volt egy kisebb üzeme Magyarországon. A KODAK Ltd. megállapodást kötött a magyar kormányval és magyarországi képviselőjét a Wrattan cégtől átvett Ranzenberger Jánosra bízta. A gyártáshoz elengedhetetlen tiszta levegő és víz megléte mellett a jó közlekedési lehetőségek is elősegítették a Kodak Ltd. Vácra települését. A püspökségtől megvásárolták a csemetekertet, majd 1913-ban Szöllösy Aurél és Kauser Andor terveivel alapján megkezdődött az építkezés. Az I. világháború kitörése miatt leállt az építkezés, 1921-től folytatják, és 1922. március 19-én felavatják a Kodak váci gyárát. A tervektől eltérően itt film nem készült, de a fotópapír gyártás fejlesztésére új iparág, a fotokémia jött létre Vácon. A hétféle fotópapír receptjeit hétpecsétes titokként páncélszekrényben őrizték, minden munkás a termelési folyamatból csak a saját munkafázisát ismerhette. 1939-re 160 főt foglalkoztatnak és évente 800 ezer négyzetméter papírt készítenek. A II. világháború alatt a gyárat hadiüzemmé nyilvánították, élére német katonai parancsnokot neveztek ki. 1944 végén a németek a fellelhető gépeket, nyersanyagokat, késztermékeket uszályokon elszállították. Decemberben a gyárat bombatámadás éri, amely a hatalmas anyagi veszteségek mellett öt ember halálát is okozza. 1945 szeptemberében indult meg újra a csökkentett termelés, a következő év tavaszán a KODAK megkezdte a felszámolást. 1947-ben

eladják a Magyar Általános Hitelbanknak, és a bank által alapított FORTE Fotokémiai Ipar Rt.-vel adásvételi szerződést kötnek. 1948 elején a bankok államosításával a gyár is nemzeti vállalattá alakult, Forte Fotokémiai Ipar Vállalat néven. Ezután a papíröntésen kívül filmöntéssel és negatív anyagok gyártásával is kísérleteztek, illetve felkészültek a fotolemez gyártására. Az angolok minden gyártási folyamatot és eljárást titokként őriztek, így miután államosították a gyárat, az ott dolgozó mérnökök „saját ismereteikre, fantáziájukra, szakmai ambíciójukra hagyatkozhattak csupán” (Zentel Róbert, Pest M. Hírlap, 1983. ápr. 3.). 1949-ben már piacra dobták első saját fejlesztésüket az Orthofon nevű rollfilmet. A II. világháborúban sok fényképezőgép megsemmisült, ezért elkezdtek gyártani – és 4 évig forgalmaztak - egy egyszerű, olcsó fényképezőgépet, melyet Optifortnak hívtak. 1951-ben megépült a filmöntő üzem, elindult a tekeresfilm és kisképfilm gyártás, 1954-ben elkészült a papíröntő berendezés fordítópályás rendszerű átalakítása, ami megduplázta a termelést. 1957-re sokévi kutatás eredményeként színes kino és pozitív filmek kerültek a palettára. A '60-as években új öntőberendezéseket terveztek, melyet az tett egyedülállóvá, hogy a szabadban helyezték el a szárítópályát. Ekkor jelentek meg a piacon az új technológiák, javult a minősége a korszerű színes papíroknak. A FORTE legsikeresebb éveiben 140 féle fotópapírt gyártottak és új gyártmányként bevezették a negatív színes filmet. A gyár a képrögzítésben bekövetkezett technológiai forradalom következtében a '90-es években hanyatlásnak indult, és 2007 februárjában zárt be végleg.

Forrás:

Forte Fotokémiai Ipar rövid története / szerk. Bányász Hédi — Vác : Forte, 1972.

Volt egyszer egy gyár - Kodaktól a Fortéig IN: Váci Napló ; 2010. július 9. - 19. évf. 54.szám. - 7. p.

Volt egyszer egy gyár - a Kodaktól a Fortéig / Cservenák Péter ; IN: Váci Napló ; 2010. július 16. - 19. évf. 56. szám. - 7. p.

http://www.vacarchivum.hu/upload/43_gallery.php